

SYNTHESE

**van de beleidsaanbevelingennota van de
themagroep**

***‘Regulier onderhoud van landschappelijke en
recreatieve infrastructuren op het platteland’***

**voor het bestuurlijk overleg van
dinsdag 30 september 2008**

Het bestuurlijk overleg agendeerde de adviesvraag op 30 januari 2006 en stelde oa: *“De toenemende vraag naar recreatieve ontsluiting en landschappelijke opwaardering van het platteland kan maar worden beantwoord als er tegelijkertijd wordt gesleuteld aan een efficiënt, betaalbaar en goed gecoördineerd beheer van deze infrastructuur.”* De themagroep formuleert beleidsaanbevelingen dewelke oplossingen bieden aan de gestelde problematiek en focust zich op regie en organisatie van het landschapsonderhoud. Voorliggende tekst betreft een synthese van de beleidsaanbevelingnota. De nota blijft cruciaal bij het vaststellen van de aanbevelingen.

Vlaanderen biedt middelen aan op een vrij versnipperde wijze en sectoraal beschikbaar. Als het gaat om het regulier onderhoud op voornamelijk publieke gronden zijn deze middelen kwantitatief uiterst beperkt of zelfs onbestaand. Beleid en praktijk kunnen beter op elkaar worden aangesloten.

Het eerste luik van de nota gaat over de faciliterende rol die Vlaanderen zou moeten spelen. De themagroep stelt het instrument **Loket Onderhoud Buitengebied (LOB)** voor. Vanuit dit loket kan het landschapsonderhoud bovengemeentelijk (gemeentegrens-overschrijdend) georganiseerd worden, zoveel mogelijk gebruik makend van bestaande structuren. Het loket is op te vatten als één bovengemeentelijk adres waar lokale besturen, organisaties en de burger terecht kunnen voor alle expertise aangaande regulier onderhoud van het landschap.

Samenwerking tussen lokale besturen en actoren staat voorop. De dynamiek van de bestaande samenwerkingsverbanden wordt niet ondergraven. Daar waar multisectorale en interbestuurlijke samenwerkingsverbanden vandaag efficiënt werken, worden deze best specifiek gefaciliteerd voor de loketfunctie. Nieuwe samenwerkingsverbanden kunnen opgericht worden door middel van de bestaande wettelijke kaders. Er wordt gestreefd naar een potentiële gebiedsdekkende invulling wat op zich zal leiden tot meer complementariteit en efficiëntie. Het loket handelt in eerste instantie op vraag maar kan ook sensibiliserend en stimulerend werken.

De kerntaak van het loket is het organiseren van het onderhoud; het regisseren en coördineren van de werken. Andere taken zijn het waarnemen van de noodzaak van onderhoud, het opsporen van lacunes in het bestaande onderhoud, het stimuleren van de partners, het sensibiliseren van de lokale bevolking, het initiëren en/of organiseren van vorming, het verstrekken van informatie en advies en het opvolgen van de resultaten en het automatiseren van de aansturing (werkplanning). Het takenpakket werd verrijkt in de nota.

Het loket ontwikkelt zelf geen nieuwe of bijkomende landschappelijke infrastructuur en voert zelf geen technische onderhoudswerken uit. Het is de bedoeling mensen bijeen te brengen en lokale besturen te stimuleren, faciliteren en ondersteunen zodat het draagvlak kan groeien. Het is niet de bedoeling een hiërarchisch centraliserend instrument te creëren.

Er zijn criteria nodig die richting geven aan het samenwerkingsverband dat de loketfunctie op zich neemt. Aan deze criteria moet het samenwerkingsverband na een inlooperperiode van 1 jaar voldoen om de erkenning als LOB en de hieraan verbonden middelen te verkrijgen van de Vlaamse overheid. De operationalisering van het instrument LOB vereist personeelsmiddelen en uitvoeringsgerichte middelen. Belangrijk is dat het LOB de autonomie van de lokale besturen respecteert en enkel aanbesteedt naargelang het over het mandaat en de middelen beschikt van de betrokken partners in het samenwerkingsverband of van de Vlaamse overheid. De themagroep stelt voor om zowel de criteria als de noodzakelijke middelen te concretiseren nadat de beleidsaanbeveling door het IPO en de Vlaamse regering wordt onderschreven.

Een tweede groep aanbevelingen gaat over de noodzaak voor het inzetten van financiële middelen om dit onderhoud te kunnen realiseren.

Een **Vlaamse cofinanciering voor de uitvoering van onderhoudswerken** staat voorop. Als Vlaanderen de ambitie heeft een Vlaams plattelandsbeleid uit te bouwen, wil dat ook zeggen dat ze middelen ter beschikking stelt voor het aanpakken van het regulier onderhoud van de landschappelijke infrastructuur voor die vrij grote gebieden waar het regulier onderhoud vandaag niet of zeer ontoereikend gebeurt. Het zijn immers de Vlaamse overheid en de lokale bestuursniveaus die het thema op de agenda hebben geplaatst. Gelet op het belang dat Vlaanderen hecht aan een kwalitatief goed onderhouden buitengebied kan ze naast de middelen voorzien voor bestemming en inrichting ook bijkomende middelen inzetten voor de structurele aanpak van het beheer van het buitengebied. Het is de verantwoordelijkheid

van de Vlaamse overheid om structureel financieringskanalen te ontwikkelen of de bestaande te versterken voor het onderhoud van die landschapsstructuren waarvoor ze zelf verantwoordelijk is in het kader van inrichtingsprojecten zoals Ruilverkaveling, Landinrichting, Natuurinrichting, toeristische aandachtsgebieden, etc.

De **financiering van gemeenten kan worden herzien**, zodanig dat landelijke gemeenten meer worden aangemoedigd en financieel worden gestimuleerd om de open ruimte goed te onderhouden wat ook het behoud ervan ten goede komt. Gemeenten met veel open ruimte moeten beloond worden voor het behoeden en onderhouden ervan. Dit kan door het koppelen van een financieel mechanisme aan de structurele gemeentelijke financiering. Deze aanbeveling past volledig in de geest van de vigerende beleidsvisies. Door de herziening van de gemeentelijke financiering verbindt men de noden van deze beleidsaanbevelingen met de noden in de praktijk.

De themagroep stelt een meer flexibel inzetbaar systeem van **beheerovereenkomsten** voor. Het aanbod aan beheerovereenkomsten kan uitgebreid worden. Nieuwe beheerovereenkomsten kunnen de bestaande beheerovereenkomsten (bv. perceelrandenbeheer naast een beek) aanvullen waardoor ook andere maatregelen kunnen genomen worden naast de huidige omschreven in de beheerovereenkomsten. De themagroep beveelt meer flexibiliteit en aanpak op maat van individuele landbouwbedrijven aan in het kader van beheerovereenkomsten. Flexibele en maatgerichte pakketten kunnen de haalbaarheid van de landschapsbedrijfsplannen verhogen, bevorderen gebiedsgericht werk en ook de uitbouw en verspreiding van expertise. De themagroep vraagt dat de VLM dergelijk systeem van menuwerking verder mag uitwerken ten einde deze werkwijze in te voeren in de praktijk. Hierbij dient wel gewaakt over voldoende continuïteit tussen het nu bestaande systeem en de voorgestelde verruimde aanpak.

De themagroep beveelt aan om ook voor het onderhoud van klein historisch erfgoed en ook voor recreatieve randinfrastructuur een **code voor goede praktijk** uit te werken conform de bestaande code voor goede natuurpraktijk voor kleine landschapselementen. Het is niet de bedoeling dergelijke code af te dwingen. Het is van belang deze codes, veel meer dan tot op heden gebeurde met de bestaande code, te promoten en ingang te laten vinden in de dagelijkse praktijk. Een cultuurhistorische toetsing van de code voor goede natuurpraktijk voor kleine landschapselementen is eveneens wenselijk.

De meerderheid van de leden van de themagroep onderschrijft de beleidsaanbevelingen. De thema-experten van de Minaraad en Natuurpunt formuleren een aantal randbemerkingen. Deze organisaties zien de beleidsaanbeveling als een voorafname op bredere beleidsveranderingen die nodig zijn.

De themagroep wenst volgende vragen te stellen aan het bestuurlijk overleg.

- 1. Zijn er nog vragen van het bestuurlijk overleg inzake deze problematiek en over de voorliggende beleidsaanbevelingen?**
- 2. Kan het bestuurlijk overleg deze beleidsaanbevelingen vaststellen en voorleggen aan de Vlaamse regering?**
- 3. Kan er een technische werkgroep worden opgericht die de juridische criteria (zie 6.4.2 in bijlage 03) en middelen (zie 6.6.2 in bijlage 03) voor het instrument 'loket onderhoud buitengebied' verder concretiseert?**